

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ยุทธศาสตร์
การลงทุนของ

จีน

ในภาคพื้นทวีปเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้
ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิง
ในศตวรรษที่ 21

ดร.พิทยา สุวคันธ์

THE STRATEGY OF
CHINESE INVESTMENT
IN MAINLAND OF
SOUTHEAST ASIA UNDER
XI JINPING'S POLICY IN
THE 21ST CENTURY

สารบัญ

คำนิยม ศาสตราจารย์ ดร.จุลชีพ ชินวรรณโณ	(7)
คำนิยม ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ	(10)
คำนำ	(11)
unt 1 บทนำ	1
unt 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
unt 3 ยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้ต้นนโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21	71
unt 4 การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้ต้นนโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21	153
unt 5 ปัจจัยทางยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้ต้นนโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21 กับการเปลี่ยนแปลงภูมิเศรษฐศาสตร์	299
unt 6 ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้น ทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้ต้นนโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21 กับการเปลี่ยนแปลงภูมิศาสตร์	390
unt 7 บทสรุป	463
ดัชนี	499

3.3 ผลประโยชน์ระยะยาว (Long-term goals) หมายถึง วิสัยทัศน์ที่เป็นผลประโยชน์ในเชิงความฝันหรืออุดมคติของรัฐ เช่น วิสัยทัศน์ผู้นำ เป็นต้น ส่วนผลประโยชน์ระยะสั้นและระยะกลางจะอยู่บนฐานของนโยบายยุทธศาสตร์และสถานการณ์ต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถใช้ได้สำหรับประเทศพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนาที่มีการใช้แนวคิดของทุนนิยมโดยเอกชน (Private Capitalism) ของประเทศที่มีการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรัฐสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่มีลักษณะทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism)¹⁸ ดังนั้นแนวคิดที่จะวิเคราะห์จะต้องใช้แนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งมีลักษณะที่ไม่เหมือนกับแนวคิดตะวันตก รวมไปถึงการดำเนินนโยบายทางการทูต การเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ยึดถือเอาผลประโยชน์แห่งรัฐ (National Interest) เป็นสำคัญ

แนวคิดอำนาจละมุน (Soft Power)

แนวคิดอำนาจละมุนเป็นการใช้อำนาจระหว่างประเทศในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผ่านการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น เงินลงทุน การศึกษา สาธารณสุข ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีทั้งเป็นรัฐและมีไช่รัฐ ถือเป็น การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศที่มีความสำคัญและมีความหลากหลายในด้านอื่นที่มีใช้ด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ ความแตกต่างระหว่าง Hard Power อำนาจที่ใช้การบีบบังคับและ Soft Power อำนาจที่ใช้การดึงดูด ชักจูงหรือโน้มน้าว

ผู้นำ หมายถึง การก้าวไปข้างหน้าหรือการแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่จะนำไปสู่การช่วยให้กลุ่มกำหนดและบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยผู้นำมีหลายประเภทและหลายระดับของความเป็นผู้นำ แต่มีความสัมพันธ์กับผู้ติดตามทั้งหมด ดังนั้นการเป็นผู้นำและการใช้อำนาจจึงมีความเกี่ยวพันกันเป็นอย่างมาก เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสาร การดึงดูด และเลือกคนที่สามารถมอบหมายงานให้ได้ และการสร้างพันธมิตร โดยทั้งหมดที่กล่าวมาจะขึ้นอยู่กับอำนาจละมุน (Soft Power)

¹⁸Shaun Breslin, "Capitalism with Chinese Characteristics: The Public, the Private, and the International," *Asian Research Centre*, no.104 (June 2004): 1-30.

เพื่อนบ้านที่ดีของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลดการเผชิญหน้าและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเพื่อที่ตนเองจะจะได้สามารถพัฒนาประเทศไปได้อย่างไม่มีอุปสรรค หากแต่ปัญหาสำคัญก็คือ ในอนาคตเมื่อจีนบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศแล้ว ท่าทีของจีนต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ Stuart-Fox เชื่อว่าเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจีนจะกลายเป็นประเทศที่เรียกร้องและยืนกรานอย่างแข็งขัน (Assertive) ในจุดยืนและผลประโยชน์ของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกรณีพิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ จนอาจนำมาซึ่งความตึงเครียดในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นโยบายด้านเศรษฐกิจภายใต้นโยบายสีฉันทิงโงศวรรรชที่ 21

จีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในช่วงศตวรรษที่ 21 มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากจนติดอันดับขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก รองลงมาจากสหรัฐอเมริกา และยังเป็นประเทศที่มีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลก ตลอดจนบทบาทต่างๆ ที่โดดเด่นทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ดังเช่นนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) หรือที่มีความคุ้นเคยกันในนามของนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ ที่พร้อมจะพลิกบทบาททางการค้าระหว่างประเทศให้กลับมาเจริญเฟื่องฟูเหมือนดังในอดีต

1. นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road: OBOR)

จากยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) เป็นการริเริ่มมาจากแนวคิดของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ผู้นำรุ่นที่ 5 ของจีน เพื่อที่จะปิดฝุ่นความเจริญรุ่งเรืองในยุคอดีตให้กลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้ง โดยสร้างเส้นทางด้านเศรษฐกิจและการค้าเชื่อมโยงของจีนกับอีก 65 ประเทศทั่วโลก ประกอบด้วยระเบียงทางบก 6 เส้นทาง และเส้นทางทะเล 1 เส้นทาง เส้นทางเจริญทางบกประกอบด้วย 1) เส้นทางยูเรเชีย (Eurasia) จากตะวันตกของจีนถึงตะวันตกของรัสเซีย 2) เส้นทางจีน-มองโกเลีย-รัสเซียตะวันออก 3) เส้นทางตะวันตกจีน-เอเชียกลาง-ตุรกี 4) เส้นทางจีน-แหลมอินโดจีน-สิงคโปร์ 5) เส้นทางจีน-ปากีสถาน 6) เส้นทางจีน-เมียนมา-บังกลาเทศ-อินเดีย ส่วนเส้นทางทะเล เริ่มจากเมืองชายฝั่งของจีน ผ่านสิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ครอบคลุมจำนวน

1. การลงทุนของจีนในไทย

ไทยและจีนมีการติดต่อทางการค้าและสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างกันตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty) และราชวงศ์ถัง (Tang Dynasty) ซึ่งตรงกับสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยของไทย จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติในจีนเปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อ ค.ศ. 1949 ทำให้ไทยกับจีนขาดการติดต่อกันในระดับทางการอยู่ระยะหนึ่ง² ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาขึ้นอีกครั้ง เมื่อ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีของไทย ได้เดินทางเยือนจีนเป็นครั้งแรกและได้ร่วมลงนามกับนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล ในแถลงการณ์ร่วมไทย-จีนว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 นับเป็นการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและจีนอย่างเป็นทางการ³ ประเทศจีนเข้ามาลงทุนในประเทศไทยช่วงทศวรรษ 1980 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่ไทยและจีนได้ลงนามในความตกลงเพื่อการส่งเสริมคุ้มครองการลงทุนเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1985⁴

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน นับตั้งแต่หลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ในด้านเศรษฐกิจของไทยและจีนขยายตัวมากในช่วงหลัง ค.ศ. 2000 ที่รัฐบาลจีนใช้นโยบายรุกลงใต้ (Go South Policy) มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้า การลงทุนและบริการ และด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับอาเซียน จากการทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China FTA) ไทยในฐานะประเทศแถวหน้าของอาเซียนกลายเป็นหนึ่งในฐานการผลิตเพื่อขยายบทบาทของจีนในภูมิภาค จีนได้เข้ามาพัวพันทางเศรษฐกิจกับกลุ่มอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่ ค.ศ. 2014 มูลค่าการค้า

²สำนักงานตัวแทนธนาคารแห่งประเทศไทย ณ กรุงปักกิ่ง, “ความสัมพันธ์และยุทธศาสตร์ไทย-จีน,” ธนาคารแห่งประเทศไทย, https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/RolesAndHistory/Documents/StrategyThai_China_20120327_A5_3.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

³กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, “รอบรู้เศรษฐกิจ ตามติดตลาดโลก,” *กรุงเทพธุรกิจ*, 16 กรกฎาคม 2558, 11, http://www.ditp.go.th/contents_attach/99148/99148.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

⁴พิทยา สุวคันธ์, “การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของจีนในไทยและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-จีน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549).

ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นการโจมตีเงินที่ส่งผลทำให้สินค้าของเงินจะต้องถูกภาษีเพิ่มสูงขึ้น เช่น การเก็บภาษีสินค้านำเข้าทุกประเภท หรือกีดกันสินค้าจากจีน¹⁸

3. นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road: OBOR)

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) หรือเส้นทางสายไหมใหม่ของจีนใน ศตวรรษที่ 21 เป็นความคิดริเริ่มของรัฐบาลจีนต่อมาเปลี่ยนเป็นโครงการ BRI มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการรื้อฟื้นเส้นทางสายไหมโบราณของจีน ที่ทำให้จีนในอดีตที่เจริญรุ่งเรืองและเกิดการแลกเปลี่ยนทั้งทางการค้า วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งในการรื้อฟื้นเส้นทางสายไหม ใหม่ขึ้นมาของจีนนั้นเป็นการสร้างขึ้นเพื่อการเชื่อมโยงจีนให้ครอบคลุมทั่วโลก ทั้งการเชื่อมโยงทวีปเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา นโยบายดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการเชื่อมโยง ระหว่างประชาชนกับประชาชน โดยการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ระหว่างกัน เช่น การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและแลกเปลี่ยนนักศึกษา ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว และการร่วมทำวิจัยและจัดประชุมวิชาการ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างประชาชนของจีนและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะสร้างโอกาสในการพัฒนา ด้านการศึกษา การวิจัย การพัฒนา และการท่องเที่ยวระหว่างกันให้ขยายตัวมากขึ้น ความร่วมมือกันทางการท่องเที่ยวและด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการขยาย ตัวของการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ อีกด้วย เช่น การจัดประชุมสัมมนา การศึกษาและอบรม ในต่างประเทศ การเดินทางไปศึกษาดูงาน เป็นต้น

นับจาก ค.ศ. 1894-1895 ที่จีนพ่ายแพ้จากการทำสงครามกับญี่ปุ่น สาเหตุหลัก คือ จีนไม่ได้ศึกษาเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ ขณะที่ญี่ปุ่นศึกษาอย่างดีจนเกิดเป็นสนธิสัญญาที่จีนเสียเปรียบ แต่ปัจจุบันจีนกลับมีความเชี่ยวชาญเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ มากขึ้น นับตั้งแต่จีนจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ได้จัดทำคู่มือเป็นภาษา ที่เข้าใจง่ายเผยแพร่ให้กับคนจีนเพื่อเป็นการอธิบายถึงข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบที่จีนจะ ได้รับจากการเข้าร่วมสมาชิก WTO จีนได้วางแผนงานทางภูมิรัฐศาสตร์เพื่อแสวงหา จุดศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก โดยใช้เส้นทางสายไหมที่ถูกพัฒนาขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อ ค.ศ. 2009-

¹⁸ปิยพร อรุณเกรียงไกร, “เมื่อสี จิ้นผิง ประกาศจีนจะเปิดประตูสู่โลกหรือจีนจะก้าวมาเป็น ผู้นำเศรษฐกิจโลก,” *The Momentum*, <https://themomentum.co/successful-china-new-movement-in-global-economy/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

ภาคเหนือเพื่อให้เกิดความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับจีนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายดังกล่าวและเพื่อเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างไทย-จีนในกลุ่มแม่น้ำโขง นอกจากนี้ยังจะเกิดความร่วมมือในเชิงธุรกิจระหว่างนักลงทุนไทยและจีน ที่จะมีการจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจด้านการเกษตร อาทิ กาแฟ และชา ท่องเที่ยว และธุรกิจด้านการขนส่ง-โลจิสติกส์⁴¹

2. การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (7 ประเทศ)

จีนได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านการลงทุนไปยังต่างประเทศเป็นทวีปเคลื่อนสำคัญในการเติบโตของประเทศจีนมาอย่างต่อเนื่อง จีนเริ่มให้ความสำคัญกับภูมิภาคอาเซียนที่มีภูมิเศรษฐศาสตร์ที่ติดต่อกับการลงทุนของจีน ซึ่งจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญของอาเซียน เช่น จีนเป็นประเทศคู่เจรจาแรกที่เสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับอาเซียนภายใต้กรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation) เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2002 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน กับประเทศสมาชิกอาเซียนเก่า (6 ประเทศ) และกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (4 ประเทศ) ใน ค.ศ. 2015 การประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ครั้งที่ 16 เห็นชอบให้มีการยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China FTA: ACFTA)⁴² เพื่อทำให้เกิดการอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการบริการระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ ค.ศ. 2009 จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของอาเซียน ในขณะที่อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ 3 ของจีน รองจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 2015 การค้าอาเซียน-จีน มีมูลค่า 345,415 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 15.2 ของมูลค่าการค้าของอาเซียนทั้งหมด ส่วนในด้านการลงทุนของจีนในอาเซียนมีมูลค่า 8,256.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 6.8 ของมูลค่าการลงทุนในอาเซียน

⁴¹ “จีนรุกหนักลงทุนลุ่มน้ำโขงดันจับคู่ธุรกิจชา-กาแฟร่วมคนไทย,” *ประชาชาติธุรกิจ*, 1 กันยายน 2560, ภายใต้ “เศรษฐกิจภูมิภาค,” <https://www.prachachat.net/local-economy/news-32259> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

⁴² กองความสัมพันธ์กับคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ กรมอาเซียน, “ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน,” กระทรวงการต่างประเทศ. <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20170418-133335-058032.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

พลกระทบทางการเมืองและความมั่นคง

จีนมีรูปแบบการเมืองการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะแบบจีน โดยยึดหลักการปกครองแบบหนึ่งประเทศสองระบบ (One Country Two System) โดยตั้งเสี่ยวผิง ผู้นำรุ่นที่สอง ได้เสนอถึงระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่เป็นเอกภาพร่วมกัน ในขณะที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ โดยใช้กลไกการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้สถานะทางเศรษฐกิจของจีนมีการพัฒนาเติบโตและเป็นที่น่าจับตามองในเวทีระหว่างประเทศ จากแนวความคิดของสีจิ้นผิงที่ได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ให้ความสำคัญเรื่องนโยบายสาธารณะที่ตอบโจทย์ปัญหาของจีน เช่น ปัญหาการคอร์รัปชัน สิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น และการดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิง นอกจากนี้จีนยังได้มีการดำเนินยุทธศาสตร์การต่างประเทศ

1. การเมืองจีนกับภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จีนมีบทบาทในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจโลกทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี โดยเฉพาะด้านการระหว่างประเทศ การดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เศรษฐกิจของจีนมีการเติบโตกลายเป็นตลาดการค้าโลกที่สำคัญ ขณะเดียวกันจีนยังให้ความสำคัญในด้านความมั่นคง เนื่องจากจีนเองก็มีเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ ผลกระทบหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย โดยเฉพาะในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความใกล้ชิดด้านภูมิศาสตร์ไปจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้นการเมืองจีนและภูมิภาคดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศจีนและประเทศในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก

ระบบการเมืองการปกครองจีนมีความอิสระในการบริหารจัดการในแต่ละมหานคร มณฑล เขตเศรษฐกิจและท้องถิ่น ที่สามารถคงระบบการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ การเงิน รวมทั้งความตกลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมกับต่างประเทศ และสามารถที่จะมีสิทธิบางอย่างในการระหว่างประเทศ ทำให้ระบบการบริหารจัดการมีความรวดเร็ว

1. การค้าเงินกับภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จีนได้ทำการค้ากับภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มานานแล้ว เนื่องด้วยปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น ภูมิศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น จีนตั้งอยู่ในทวีปเอเชียและมีพื้นที่ติดกับประเทศในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนประเทศในภูมิภาคดังกล่าวยังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์อันเป็นที่ต้องการของจีน จึงทำให้จีนสามารถเข้ามาทำการค้ากับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นการทำการค้าระหว่างจีนและภูมิภาคดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศจีนและประเทศในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก

ภูมิภาคอาเซียนมีสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม สปป.ลาว เมียนมา และกัมพูชา ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการยื่นหยัดในแนวทางพหุนิยมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการพึ่งพากันนอกมากกว่าที่จะพยายามหาแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรภายในกลุ่ม เช่น เพิ่มวงเงินจากเงินทุนสำรองของประเทศต่างๆ เข้าไปในกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีจำนวน 483 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างความเชื่อมโยงทางกายภาพ โดยส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของจีน จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศมีทุนสำรองระหว่างประเทศรวมกันมากถึง 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หากนำเงินทุนสำรองของทุกประเทศสมาชิกรวมเข้าไปในกองทุนเพียงร้อยละ 10 ของเงินสำรอง จะทำให้กองทุนดังกล่าวมีขนาดถึง 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังสามารถลดการพึ่งพากรานนอกได้อีกด้วย¹⁵

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับภูมิภาคอาเซียนซึ่งมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และมีการติดต่อค้าขายกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีแบบแผนและประเพณีในการติดต่อสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ (Tributary System) ที่แสดงถึงการยอมรับในอำนาจของจักรพรรดิจีนเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของการค้า จากประวัติศาสตร์อดีตนำมาสู่เป้าหมายของ

¹⁵วี วงศ์วารี, “50 ปี อาเซียน: มองอนาคตกับลมการเมืองที่พลิกผัน,” บีบีซี, <https://www.bbc.com/thai/thailand-40859166> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561).

ปัจจัยทางยุทธศาสตร์การลงทุนของจีน ในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจัยทางยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21 กับการเปลี่ยนแปลงภูมิเศรษฐศาสตร์ พบว่า ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีผลต่อยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ปัจจัยทางการเมืองที่ก่อให้เกิดนโยบายโครงการเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้ประกาศความฝันของคนจีน (China Dream) โดยมุ่งหวังให้คนจีนทั้งประเทศอยู่ดีกินดี โดยจะใช้นโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ในการแก้ปัญหา ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างชนชั้นชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง รวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของชาวยุโรปในภูมิภาคจีนเจียง ดังนั้นจึงเป็นทางออกของปัญหา การมอบโอกาสและการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับชนชั้นกลางในของจีนผ่านนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ นอกจากการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในประเทศแล้ว โครงการ BRI ยังเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะช่วยให้จีนฝ่าวงล้อมอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร

การดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนมีพัฒนาการและรูปแบบการลงทุนของบริษัทข้ามชาติจีนในต่างประเทศทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันกับประเทศผู้ลงทุนข้ามชาติอื่นในต่างประเทศ แต่มีปัจจัยที่ได้สร้างความแตกต่างกับการลงทุนในต่างประเทศคือ ยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่ก่อให้เกิดการลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีหลายประเด็นด้วยกันคือ การเปิดตลาดใหม่ และระบายนุอุปทานภายในประเทศ และการปรับกลยุทธการใช้เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ประเด็นแรก คือ การเปิดตลาดใหม่ และระบายนุอุปทานภายในประเทศ หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ ค.ศ. 2008 ทำให้สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปซึ่งเป็นคู่ค้าหลักของจีนไม่มีกำลังซื้อเพียงพอทำให้เศรษฐกิจจีนชะงัก

ยุทธศาสตร์การลงทุนของจีน ในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้นโยบายสีเงินในศตวรรษที่ 21

สาธารณรัฐประชาชนจีนในศตวรรษที่ 21 กำลังก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจทางทหาร มีสองแคว้นเศรษฐกิจ จีนยุคใหม่มีความก้าวหน้าทางด้านทหาร เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้ก้าวกระโดดขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจที่สามารถเทียบชั้นกับประเทศมหาอำนาจตะวันตก ทั้งนี้ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 จีนดำเนินยุทธศาสตร์การก้าวออกไปลงทุนในต่างประเทศ (Go-out Strategy) จากนั้นจีนได้มียุทธศาสตร์ภายใต้กรอบแนวคิดชื่อจีน “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI หรือ One Belt, One Road: OBOR) ที่มีนัยสำคัญต่อยุทธศาสตร์การลงทุนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้กรอบนโยบายสีเงินในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politics) และภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geo-Economics) ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมกับกำหนดนโยบาย อาทิ การส่งออก และการรักษาความสัมพันธ์กับจีนระหว่างจีนกับประเทศในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการก้าวไปสู่ความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

ดร.พิทยา ชูกันต์

รองศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ได้ศาสตราจารย์-ปรมาจารย์)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ พ.ศ. 2535
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ทุนสำนักบริหารแผนการร่วมการวิจัยและพัฒนาดิจิทัล (วช.) พ.ศ. 2540
- ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (สหวิทยาการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (สปก.)
สำนักบริหารกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2550

